

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Poslanica državnega svetnika Janoša Kerna ob praznovanju slovenskega kulturnega praznika

Ljubljana, 7. februar 2019

Umetniki in kulturni delavci niso breme družbe – so vodniki skozi njene labirinte

Državni praznik kulture je sam po sebi svetovna posebnost, saj naj bi ga obhajali edino v Sloveniji. V tej edinstvenosti zaslutimo različne podtöne, ne le čaščenja kulture, temveč tudi protislovnost v razmerju do nje. »Naša slovenska kultura, kakor je na današnji stopnji, je rezultat vsega našega duševnega in materialnega dela od začetka zavednega narodovega življenja do danes.« Besede iz Cankarjevega predavanja Slovensko ljudstvo in slovenska kultura nas opozarjajo, da naroda (kot pojma) ni mogoče ločiti od njegove kulture. Vendar se v njih skriva tudi kanec odmika od doseženega.

Načelno smo se zmeraj voljni strinjati, da je kultura temelj naše samobitnosti, da brez nje sploh ne bi postali narod oziroma nacija s samostojno državo in tako naprej. Sami sebe radi vidimo kot narod pesnikov, pevcev, pisateljev, odrskih, vizualnih in drugih ustvarjalcev; po drugi strani pa imamo do umetnikov večkrat mačehovski odnos. Tudi o tem je Cankar zapisal marsikaj, pred njim pa je o usodi umetnika potožil že Prešeren – naša pesniška svetinja, s katero je kulturni praznik simbolno prepleten.

Verzi Prešernovega pesniškega sobrata Toneta Pavčka izpostavljajo še drugo, bolj ponotranjeno funkcijo umetnosti in kulture. Z njima namreč odkrivamo svojo lastno občutljivost: »Na svetu si, da greš za soncem. / ... / Na svetu si, da sam si sonce in da s sveta odganjaš – sence.« Z množično povezovalno, pa tudi intimistično močjo se ponaša tako ustvarjalnost naših prednikov kakor sodobnikov. Že Brižinski spomeniki, najstarejši latinični zapisi v katerem koli slovanskem jeziku, nas umeščajo v evropski kulturni kontekst. Razmeroma zgodaj smo se po Trubarjevi zaslugi pridružili narodom s književnim jezikom, z

Gallusom prispevali vrhunski delež k renesančni polifoniji, imeli med prvimi Akademijo filharmonikov in se začeli v razsvetljenskem žaru Zoisovega kroga nacionalno prebujati. Naštetim mejnikom lahko brez sramu dodamo novejšje dosežke. Imamo v svetovne jezike prevajane literarne ustvarjalce, pretanjene likovnike in arhitekte, glasbenike, ki gostujejo na največjih mednarodnih odrih, razvejeno institucionalno in izobraževalno infrastrukturo, bogato ponudbo nevladnega sektorja ter zavirljivo ljubiteljsko kulturo – med drugim s »fenomenom« pevskih zborov (po nekaterih raziskavah naj bi jih imeli, proporcionalno, največ na svetu).

Zdi se torej, da je slovenski odnos do kulture nadvse razvit in da jo dejavno razumemo kot neodtujljivo dobrino. A v isti sapi je treba priznati, da imamo težave tako s kulturnim sistemom kot tudi s političnim upravljanjem javnega kulturnega interesa. Zadnje besede ne merijo toliko na najnovejše zaplete na MzK, temveč predvsem na dolgotrajno potrebo slovenskega prostora po viziji, po redefinirani, trajnostno usmerjeni kulturni politiki, ki bo zmožna prepoznavati umetniške prispevke, podpirati vrhunskost v raznovrstnem estetskem polju in izkoristiti ustvarjalni potencial našega kulturnega prostora, z vsemi pozitivnimi družbeno-ekonomskimi učinki vred. Če se želi Slovenija kot razmeroma majhna država razviti v še prepoznavnejšo sooblikovalko mednarodnih tokov, bo morala investirati v kulturo celo sorazmerno večji finančni delež kakor »velike« (dominantne) države.

Kulturni praznik naj ne bo le priložnost za enodnevno slavljenje umetnosti in kulture. Spomni naj nas, da sta pomembni vsak dan, že kar bistveni pri »odganjanju senc s sveta«. Umetniki in kulturni delavci niso breme družbe – so vodniki skozi njene labirinte. Vsaka družba je danes postavljena pred zapletene in mnogosmerne izzive, razpete med identitetni spomin ter bliskovitost globalnega razvoja. Ne more uspevati, ne da bi mislila samo sebe, negovala lastno tradicijo oziroma dediščino, obenem pa se vključevalno odpirala novemu, drugemu, drugačnemu.

S prazničnim voščilom si torej zaželimo predvsem čim več skupnega posluha za kulturo. Vsem državljanom in državljanom Slovenije čestitamo ob kulturnem prazniku.

Janoš Kern, državni svetnik

Janoš KERN je bil izvoljen v Državni svet RS kot predstavnik za področje kulture in športa. Je član interesne skupine negospodarskih dejavnosti ter dveh komisij – Komisije za kulturo, znanost, šolstvo in šport ter Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Je zaposlen kot direktor ustanove Imago Sloveniae.